

HVORDAN KAN VI MØTE KLIMAENDRINGENE - TILPASNING OG TILTAK

Hva gjør forvaltningen og kommunene?

Videopresentasjon (fra Oslo) på seminaret «KLIMASCENARIO 2100
– BLIR VI BERØRT AV KLIMAENDRINGER I NORD? HVA GJØR
VI FOR Å MØTE UTFORDRINGENE?»
Arrangert av Framsenteret, Tromsø 3.9.2013

Carlo Aall
Forskningsleiar Vestlandsforskning

Disposisjon

- **Vanskelig å se bort fra at vi er i innspurten av en valgkamp**
- **DERFOR**
- **De store linjene**
 - Ikke detaljert rapportering fra kva kommune, fylkeskommune, fylkesmann, direktorat og departementene gjør...
- **Vekt på de politiske dimensjonene**
 - Ikke presentasjon av «administrativ-fix», som vertkøy, metoder, modeller osv.....

Vi står han av.....

Nyheter Norge

Nordmenn frykter ikke at klimaendringer vil ramme Norge

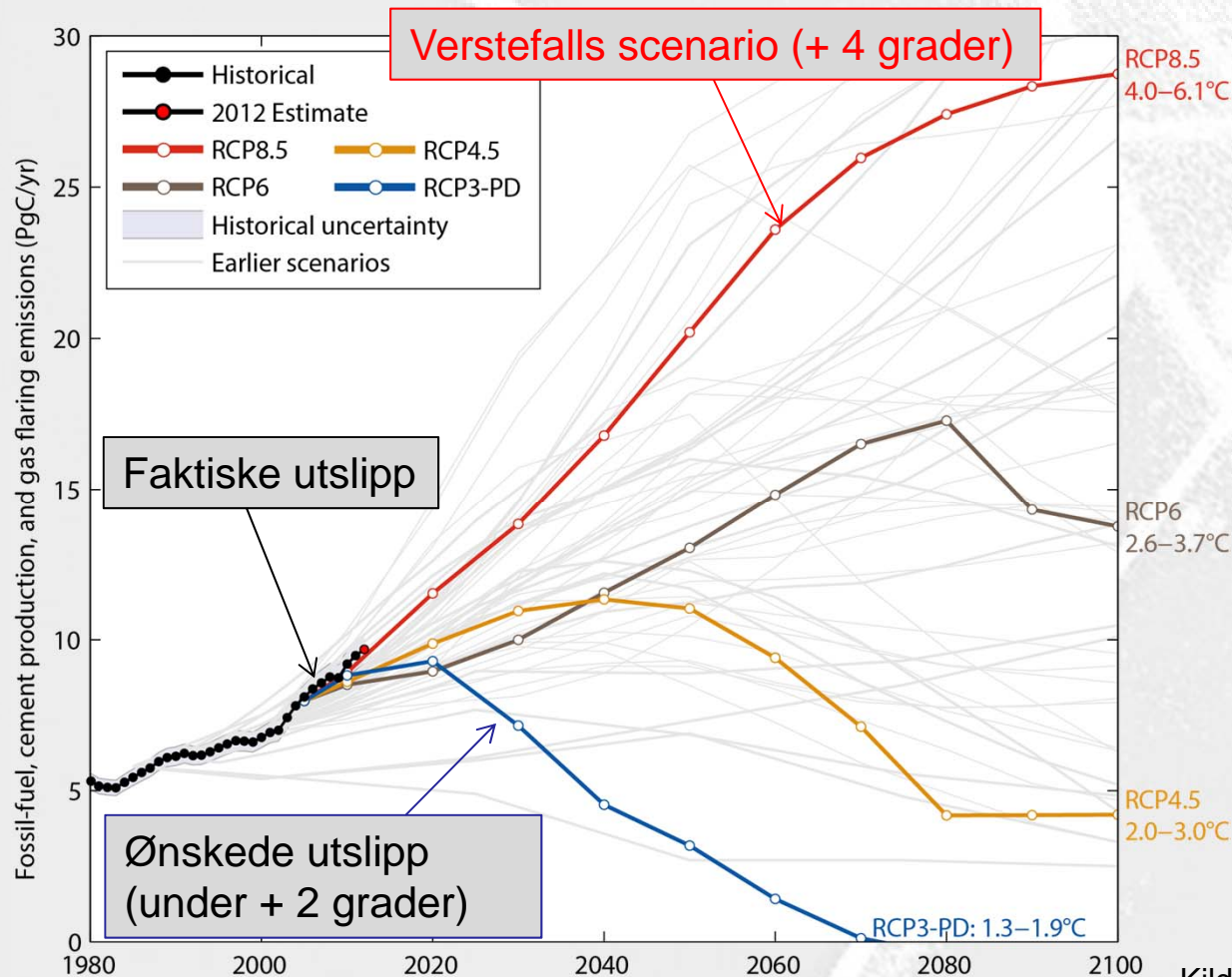
Flommen på Østlandet 2013. Store nedbørmengder har ført til flom flere steder på Østlandet som her på Kvam i Gudbrandsdalen.

Foto: Larsen, Håkon Mosvold/NTB scanpix

Nordmenn tror ikke vi vil merke konsekvensene av klimaendringer, men mener andre deler av verden vil rammes, viser en ny undersøkelse.

Kilde: <http://www.nrk.no/nyheter/norge/1.11060798>

...eller kanskje ikke?

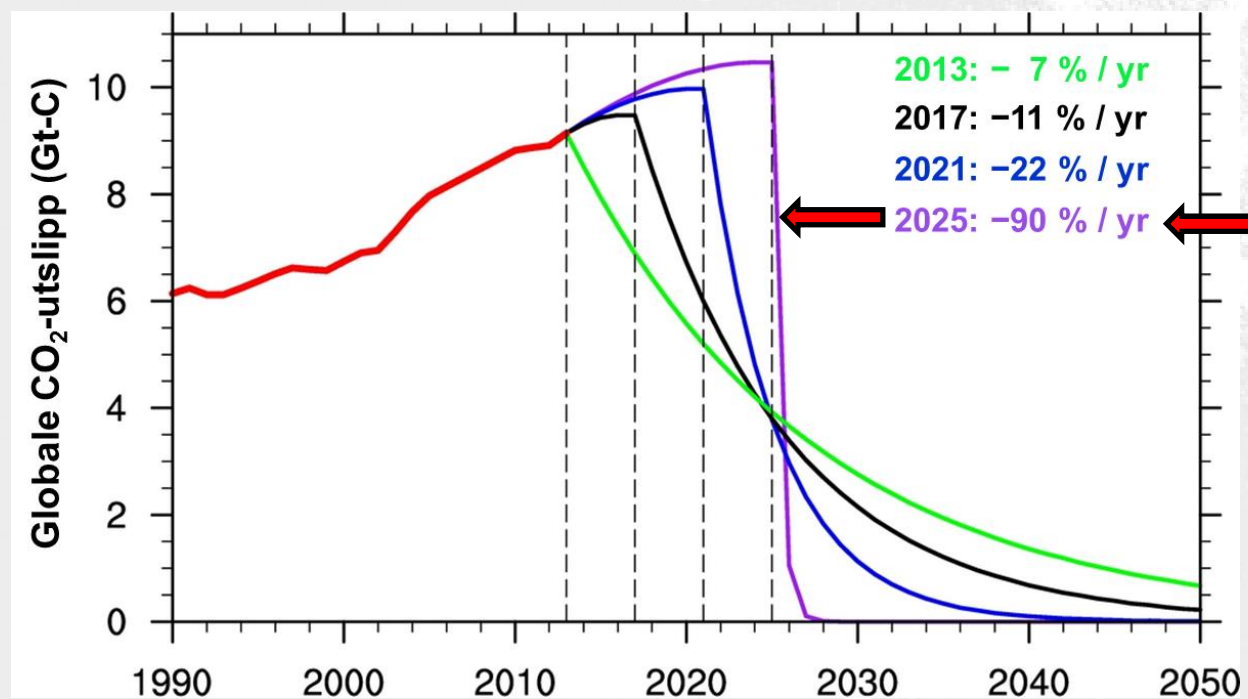

Poeng:

- 1) De faktiske utslippene er på høyde med verstefalls scenarioene
- 2) I dag er vi på veg mot 4 – ikke 2 grader - global oppvarming.
- 3) Forskingen vet svært lite om hvordan verden kan bli under 4 graders global oppvarming – ut over å være temmelig sikker på at dit bør vi ikke gå!

Hvor travelt har vi det?

Konsekvensene av å utsette globale utslippskutt ansett som nødvendige for å nå målet om maksimalt 2 graders global oppvarming.

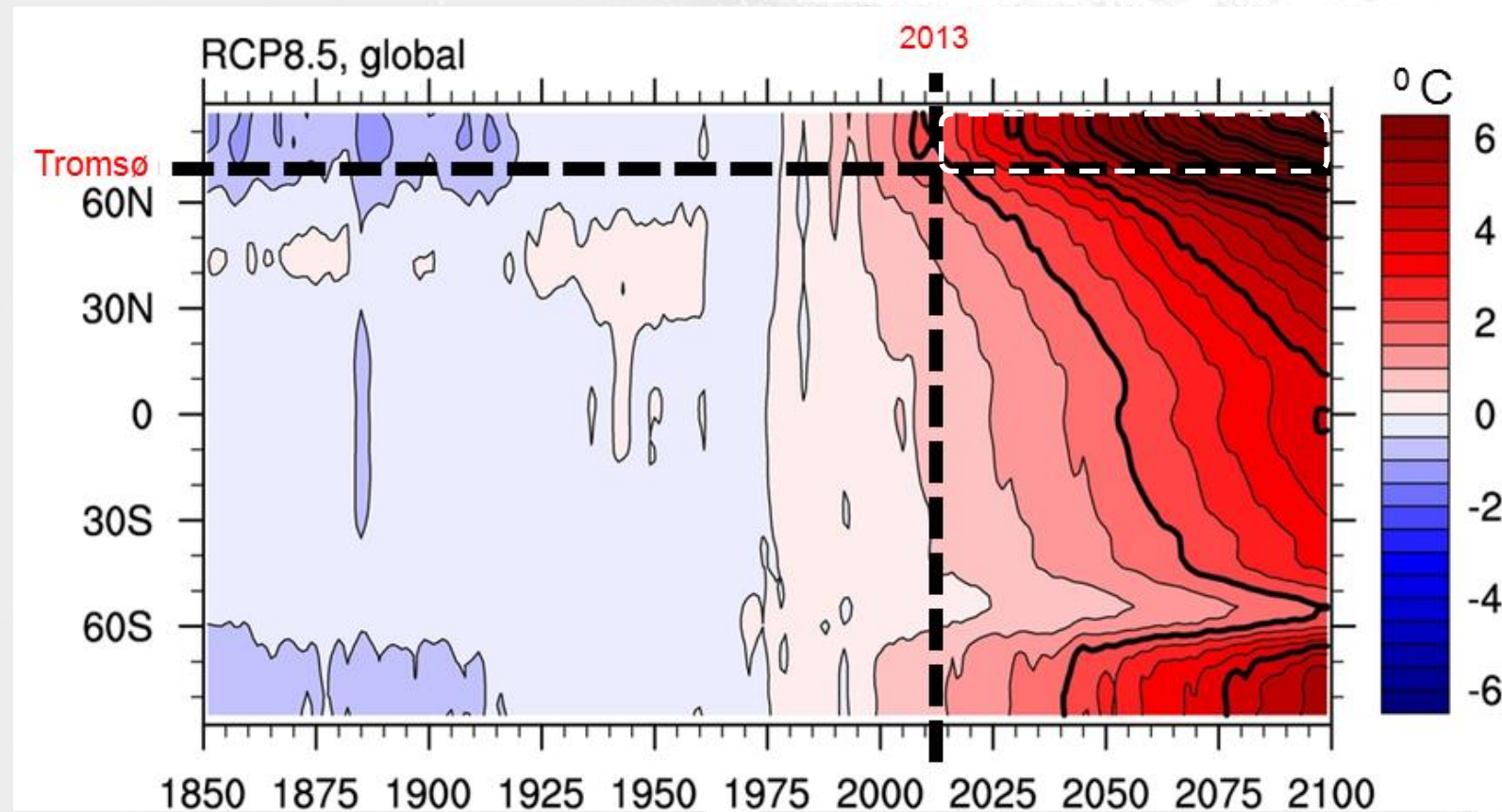

Poeng

Om vi venter 12 år (3 valgperioder!) med å iverksette antatt nødvendige utslippskutt globalt må vi da i teoriene redusere utslippene med 90% hvert år for å nå togradersmålet

Hvor blir det værst?

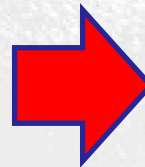
Forventede endringer i global middeltemperatur sett i forhold til normalen 1961-1990 gitt et «business as usual» scenario for utslipp av klimagasser

Fra tilpasning til omstilling?

Adaptation:

- «The process of adjustment to actual or expected climate and its effects, in order to moderate harm or exploit beneficial opportunities»

Transformation:

- «The altering of fundamental attributes of a system (including value systems; regulatory, legislative, or bureaucratic regimes; financial institutions; and technological or biological systems)»

Kilde: FNs klimapanel, 2012

«KLIMAFORSK lyser ut midler innenfor temaet 'Klimaomstilling i samfunnet'. Formålet er å øke kunnskapen om hvordan samfunnet kan omstilles for å møte klimautfordringene».

(Forskningsrådets nye klimaforskningsprogram, med oppstart 1.1.2014)

Eller fortsatt «tilpasning» og lite «omstilling»?

- **NOU (2010) om klimatilpasning**

- «Utvalet vil òg tilrå at kommunane blir tilførte øyremerkte midlar for å styrkje plankapasitet og plankompetanse, slik at klimatilpassing kan integrerast i arealplanlegginga».

- **Stortingsmelding (2013) om klimatilpassing**

- «Kommunane må planleggje for klimaendringar som ein del av det alminnelege arbeidet sitt»

Kilde: <http://www.cicero.uio.no/webnews/index.aspx?id=11912>

- «..det vil [difor] vere heilt feil å øymerke pengar til klimatilpassing»

- Kilde: http://www.nrk.no/sognogfjordane/tynn-klimarapport_-seier-aall-1.11024245

Vi står han derfor likevel av (inntil videre)....

- **Ikke** behov for vesentlige endringer i fordeling av ansvar mellom myndighetene
- **Ikke** behov for å etablere nye funksjoner eller institusjoner
- **Ikke** behov for øremerkede midler til klimatilpasningstiltak
- **MEN** fortsatt mye midler til klimaforskning
- (og «Predict-then-act» tilnærmingen lever videre...)
- (og uklarheter når det gjelder ansvarsfordeling på enkelte områder består)

...men jo lengre «ned», jo «bedre»

- **Kommunene (i allianse med forskerne) og beredskaps-Norge (DSB) satte klimatilpasning på dagsorden i Norge**
 - Miljøbevegelsen og Miljøverndepartementet ikke i front...
- **Klimatilpasning lite politisert**
 - Miljøvernministeren prioriterte ned å lage en Stortingsmelding om klimatilpasning; den ble lansert «uvarslet» og «i forbifarten»...
- **Ikke nasjonale aktører som er drivere**
 - Fylkesmannens beredskapsavdeling og enkelte store byforegangskommuner driver klimatilpassningsarbeidet fremover i dag
- **Teknologene er de lokale driverne**
 - Vann- og avløpssektoren «kan mest» om klima og er driver for å få til tverrsektorielt samarbeid; planleggingssektoren henger etter

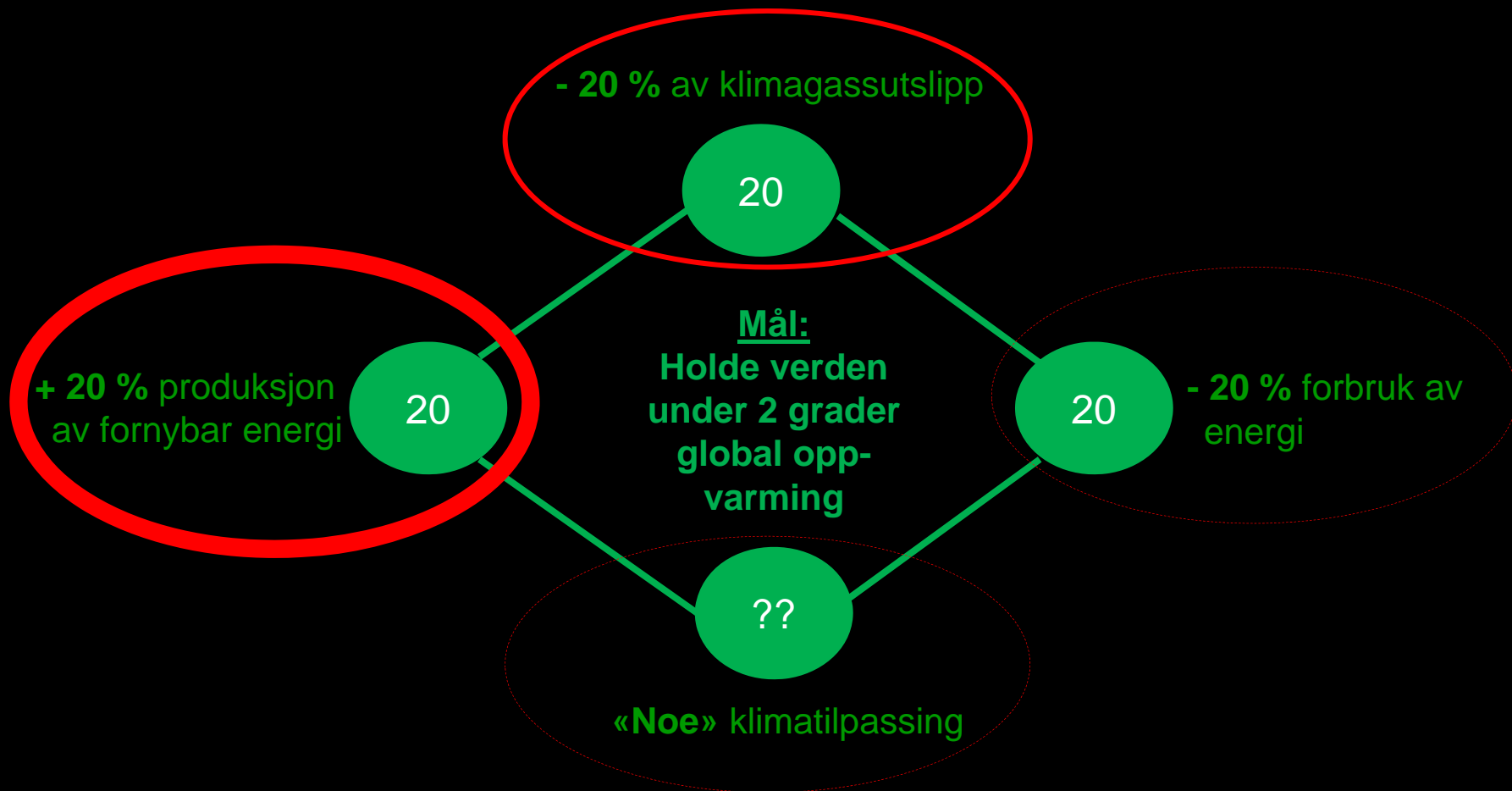
Men kommunene kan ikke dra lasset alene...

- **«Smått er ikke alltid godt»....**
 - Små distriktskommuner, som gjerne rammes hardest av klimaendringene i dag, er ofte «sjanseløse» i å sette klimatilpasning på dagsorden
- **Vedlikeholdsunderskudd**
 - Samfunnet ligger langt etter i vedlikehold av fysisk infrastruktur selv med dagens klima (derfor forslag om «byggestopp» e...)
- **Planleggingsunderskudd**
 - Mye av sårbarheten for dagens og morgendagens klima kan unngås om planlegging gjøres «etter boka»
- **Lokal sårbarhet for klimaendringer i andre land**
 - Tema som ennå ikke er satt på dagsorden, men som kan være viktigere enn lokal sårbarhet for lokale klimaendringer

Norsk klimapolitikk i et nøtteskall

«Nøtteskallet»:
 Fortsatt stor innsats i å øke norsk olje- og gassproduksjon

«Som man roper i skogen får man svar»

- **Den norske forvaltningens arbeid med klimatilpasning må nødvendigvis sees i sammenheng med det rådende politiske klimaet**
- **Inntil det skjer et klimapolitisk skifte vil norsk forvaltning rimeligvis fortsatt være i et handlingsmodus karakterisert av følgende modus operandi:**
 - «Vi står han av»
 - «Klimatilpasning» = «justering» av samfunnet
 - «Predict-then-act»

Takk for oppmerksomheten!

Carlo Aall, caa@vestforsk.no, 991 27 222, www.vestforsk.no

